

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2016. november 8.*

„Előzetes döntéshozatal — Környezet — 92/43/EGK irányelv — A természetes élőhelyek védelme — A 6. cikk (3) bekezdése — Aarhusi Egyezmény — A nyilvánosság a döntéshozatali folyamatban való részvétele és az igazságszolgáltatáshoz való jog környezeti ügyekben — 6. és 9. cikk — Az Európai Unió Alapjogi Chartája — 47. cikk — A hatékony bírói jogvédelemhez való jog — Körülkerítési projekt — A Strážovské vrchy védett terület — Engedélyezési közigazgatási eljárás — Környezetvédelemi szervezet — Az eljárásban részt vevő ügyfél minőség elismerése iránti kérelem — Elutasítás — Bírósági jogorvoslat”

A C-243/15. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága, Szlovákia) a Bírósághoz 2015. május 27-én érkezett, 2015. április 14-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Lesoochranárske zoskupenie VLK**

és

az **Obvodný úrad Trenčín**

között,

a **Biely potok a.s.** részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, A. Tizzano elnökhelyettes, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, Juhász E., M. Berger, A. Prechal (előadó), M. Vilaras, E. Regan tanácselnökök, A. Rosas, A. Borg Barthet, J. Malenovský, E. Jarašiūnas és C. Lycourgos bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: M. Aleksejev tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2016. április 18-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Lesoochranárske zoskupenie VLK képviseletében I. Rajtáková advokátka,

* Az eljárás nyelve: szlovák.

- a szlovák kormány képviselőjében B. Ricziová és M. Kianička, meghatalmazotti minőségben,
  - az Európai Bizottság képviselőjében A. Tokár és L. Pignataro-Nolin, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2016. június 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének, valamint az Aarhusban 1998. június 25-én aláírt és az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal (HL 2005. L 124., 1. o.) jóváhagyott, a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezmény (kihirdette a 2001. évi LXXXI. törvény, a továbbiakban: Aarhusi Egyezmény) 9. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a Lesoochranárske zoskupenie VLK (VLK erdővédelmi egyesület, a továbbiakban: LZ), a szlovák jog szerint létrehozott környezetvédelmi szervezet és az Obvodný úrad Trenčín (trencsényi körzeti hatóság, Szlovákia) között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya ezen egyesület arra vonatkozó kérelme, hogy elismerjék ügyféli minőségét abban a közigazgatási eljárásban, amely egy védett területen található vadrezervátum bővítését célzó körülkerítésre vonatkozó projekt engedélyezése iránti kérelem tárgyában indult.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 3 Az Aarhusi Egyezmény „Meghatározások” című 2. cikkének (4) és (5) bekezdése kimondja:

„(4) »A nyilvánosság« jelentése egy vagy több természetes vagy jogi személy, továbbá a nemzeti joggal vagy gyakorlattal összhangban azok szövetségei, szervezetei és csoportjai.

(5) Az »érintett nyilvánosság« jelenti a nyilvánosság azon részét, amelyet a környezeti döntéshozatal befolyásol, vagy valószínűleg befolyásol, vagy ahhoz érdeke fűződik; jelen meghatározásban a környezet védelmét elősegítő és a nemzeti jogban foglalt követelményeknek megfelelő, nem kormányzati szervezeteket érdekelt szervezeteknek kell tekinteni.”
- 4 Az említett egyezménynek „A nyilvánosság részvétele egyes tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban” címet viselő 6. cikke az alábbiakat írja elő:

„(1) Valamennyi Fél:

[...]

- b) a nemzeti szabályozásának megfelelően alkalmazza az ezen cikkben előírtakat olyan javasolt tevékenységekkel kapcsolatos döntések esetében is, melyek nem tartoznak az I. mellékletben felsorolt tevékenységek közé, de jelentős hatással lehetnek a környezetre. Ennek megállapítása végett a Félnek meg kell vizsgálnia, hogy egy adott javasolt tevékenység a jelen cikk rendelkezései alá tartozik-e, vagy sem;

[...]

(2) Az érintett nyilvánosságot közzététel vagy egyéni tájékoztatás útján, a környezeti döntéshozatali folyamat korai fázisában, megfelelően, időszerűen és hatékonyan tájékoztatni kell [...]

[...]

(3) A nyilvánosság részvételére vonatkozó eljárások biztosítsanak olyan észszerű időkereteket a különböző fázisokra, amelyek elégséges időt hagynak a nyilvánosság tájékoztatására a (2) bekezdéssel összhangban, és arra, hogy a nyilvánosság a környezeti döntéshozatali folyamatban való hatékony részvételre felkészülhessen.

(4) Valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság korai fázisban való részvételét, amikor az összes választási lehetőség még nyitott, és hatékony társadalmi részvétel valósulhat meg.

(5) Valamennyi Fél, amennyiben ez szükségesnek látszik, ösztönözze a jövőbeli kérelmezőt, hogy az engedélyre vonatkozó kérelem benyújtását megelőzően azonosítsa az érintett nyilvánosság körét és kezdjen megbeszéléseket, valamint nyújtson tájékoztatást kérelmének célját illetően.

(6) Valamennyi Fél előírja az illetékes hatóságoknak, hogy az érintett nyilvánosságnak biztosítsák a jelen cikkben szabályozott környezeti döntéshozatalban való részvételéhez szükséges összes releváns, a közösségi részvétel idején rendelkezésre álló információba való betekintés lehetőségét, külön kérelemre, amennyiben a nemzeti jog így írja elő, ingyen és azonnal, amint az adott információ rendelkezésre áll. Ez a rendelkezés nem zárja ki a Felek jogát ahhoz, hogy a 4. cikk (3) és (4) bekezdései alapján bizonyos információk kiadását megtagadják. [...]

[...]

(7) A nyilvánosság részvételére vonatkozó eljárások lehetővé kell tegyék a nyilvánosság számára, hogy írásban, vagy amikor szükségesnek látszik, közmeghallgatás formájában előterjessék megjegyzéseiket, információikat, elemzéseiket vagy véleményüket, melyeket a javasolt tevékenységgel kapcsolatosan fontosnak tartanak.

[...]”

5 Ugyanezen egyezmény „Hozzáférés az igazságszolgáltatáshoz” [helyesen: Az igazságszolgáltatáshoz való jog] című 9. cikkének (2)–(4) bekezdése kimondja:

„(2) Valamennyi Fél, nemzeti jogszabályainak keretein belül, biztosítja az érintett nyilvánosság azon tagjai számára, akik

a) kellő érdekeltséggel bírnak [helyesen: kellő mértékben érdekeltek] a döntésben, vagy, alternatívan,

b) jogaik sérülését állítják, amennyiben a Fél közigazgatási eljárási törvénye ennek fennállását előfeltételként szabja

a felülvizsgálati eljárás hozzáférhetőségét bíróság és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtt, hogy megtámadják bármely döntés, intézkedés vagy mulasztás anyagi vagy eljárási törvényességét, mely ütközik a 6. cikk rendelkezéseivel, és amennyiben a nemzeti jog így rendelkezik, a jelen Egyezmény más releváns rendelkezéseivel, nem csorbítva a (3) bekezdés érvényét [helyesen: a bíróság és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtti, arra irányuló jogorvoslati eljáráshoz való jogot, hogy vitassák egyfelől – amennyiben a nemzeti jog így rendelkezik – az Egyezmény 6. cikke rendelkezéseinek, másfelől – az alábbi (3) bekezdés sérelme nélkül – más releváns rendelkezéseinek hatálya alá tartozó határozatok, intézkedések vagy mulasztások anyagi vagy eljárási jogszerűségét].

A kellő érdek és a jogsérelem fogalmát a nemzeti jogszabályok követelményeivel, valamint azzal a céllal összhangban kell meghatározni, miszerint ezen Egyezmény hatálya alatt [helyesen: az ezen Egyezmény hatálya alá tartozó ügyekben] az érintett nyilvánosság kapjon széles körű hozzáférési lehetőséget az igazságszolgáltatáshoz [helyesen: nyilvánosságot széles körben illesse meg az igazságszolgáltatáshoz való jog]. E célból a 2. cikk (5) bekezdésben írt követelményeknek megfelelő, nem kormányzati szervezet kellő érdekekkel rendelkezőnek minősül a fenti a) albekezdés céljára. Ugyanezen szervezetek a fenti b) albekezdésben megfogalmazott jogokkal rendelkező szervezeteknek minősülnek [helyesen: E szervezetek jogait a fenti b) pont alkalmazásában olyan jogoknak kell tekinteni, amelyek sérülhetnek].

Ezen bekezdés rendelkezései, ahol ezt a nemzeti szabályozás előírja, nem zárhatják ki azon követelményt, amely egy adminisztratív hatóság előtti felülvizsgálati eljárásnak az ügy jogi útra terelése előtti megindítására és lefolytatására vonatkozik [helyesen: E (2) bekezdés rendelkezései nem zárják ki a közigazgatási hatóság előtti előzetes jogorvoslati kérelem benyújtásának lehetőségét, illetve nem mentesítenek a belső jogban adott esetben előírt azon kötelezettség alól, hogy a bírósági eljárás megindítása előtt ki kell meríteni a közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket].

(3) A fenti (1) és (2) bekezdésben tárgyalt felülvizsgálati eljárások szabályainak csorbítása nélkül valamennyi Fél biztosítja, hogy a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogrendszerben lefektetett kritériumoknak, amennyiben vannak ilyenek, megfelelnek, a közigazgatási és bírói eljárásokhoz való hozzáférés biztosított legyen, hogy megtámadhassák magánszemélyek és hatóságok olyan lépéseit és mulasztásait, amelyek ellentmondanak a környezetre vonatkozó nemzeti jog rendelkezéseinek [helyesen: Ezenfelül a fenti (1) és (2) bekezdésben szereplő jogorvoslati eljárások sérelme nélkül valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogban meghatározott kritériumoknak – amennyiben vannak ilyenek – megfelelnek, a magánszemélyek és hatóságok olyan intézkedései vagy mulasztásai megtámadására irányuló közigazgatási vagy bírósági eljáráshoz való jogot, amelyek sértik a környezetre vonatkozó nemzeti jogi rendelkezéseket].

(4) Az (1) bekezdés kiegészítéseképpen és annak korlátozása nélkül, [helyesen: Ezenfelül az (1) cikk sérelme nélkül] az (1), (2), és (3) bekezdésben jelzett eljárások elégséges és hatékony jogorvoslatást kell, hogy biztosítsanak, többek között, amennyiben szükséges, a vitatott tevékenység felfüggesztése árán, méltányos, időszerű és nem kizáró módon költséges eljárást követve. Ezen cikk értelmében hozott döntéseket írásban kell megadni vagy rögzíteni. A bírósági határozatokat, és amikor lehetséges, egyéb testületek határozatait a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni.”

Az uniós jog

- 6 A 2006. november 20-i 2006/105/EK tanácsi irányelvvel (HL 2006. L 363., 368. o.) módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.) 2. cikkének (2) bekezdése kimondja:

„Az irányelvnek megfelelően hozott intézkedések célja a közösségi érdekeltsgű természetes élőhelyek, valamint vadon élő állat- és növényfajok kedvező védettségi helyzetének fenntartása, illetve helyreállítása.”

- 7 A 92/43 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése előírja:

„A különleges természetmegőrzési területek egységes európai ökológiai hálózatát Natura 2000 néven hozzák létre [helyesen: Natura 2000 néven létrehozzák a különleges természetvédelmi területek egységes európai ökológiai hálózatát]. Az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusokat magában foglaló, továbbá a II. mellékletben felsorolt fajok élőhelyéül szolgáló természeti területekből

álló hálózat célja, hogy biztosítsa az érintett természetes élőhelytípusok, valamint az érintett fajok élőhelyeinek kedvező védeltségi állapotának fenntartását vagy adott esetben helyreállítását természetes kiterjedésükön, illetve elterjedési területükön belül.

A Natura 2000 hálózat a tagállamok által a [vadon élő madarak védelméről szóló, 1979. április 2-i] 79/409/EGK [tanácsi] irányelvnek [(HL 1979. L 103., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 98. o.)] megfelelően minősített különleges természetvédelmi területeket [helyesen: különleges védelmi területeket] is magában foglalja.”

8 A 92/43 irányelv 4. cikke ekként rendelkezik:

„(1) A III. mellékletben (1. szakasz) meghatározott követelmények és a vonatkozó tudományos ismeretek alapján minden egyes tagállam benyújtja a megfelelő természeti területek javasolt jegyzékét, amelyben feltüntetik, hogy az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusok, illetve a II. mellékletben felsorolt őshonos fajok közül melyek fordulnak elő az egyes természeti területeken. [...]

Az irányelvről szóló értesítést követő három éven belül a jegyzéket megküldik a Bizottságnak az egyes természeti területekre vonatkozó tájékoztatással együtt. [...]

(2) A III. mellékletben (2. szakasz) meghatározott követelmények alapján, továbbá az 1. cikk c) pontjának iii. alpontjában említett öt bioföldrajzi régió, valamint a 2. cikk (1) bekezdésében említett terület egészének keretén belül a Bizottság – a tagállamokkal egyetértésben – az általuk készített jegyzékek felhasználásával összeállítja a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékének tervezetét, amely megállapítja, hogy mely természeti terület foglal magában egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust, vagy mely szolgál veszélyeztetett faj élőhelyeként.

[...]

A Bizottság a 21. cikkben megállapított eljárással összhangban hagyja jóvá a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékét, amely megállapítja, hogy mely természeti terület foglal magában egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust, vagy mely szolgál veszélyeztetett faj élőhelyeként.

[...]

(4) Egy közösségi jelentőségű természeti terület (2) bekezdésben megállapított eljárással összhangban történő jóváhagyása után az érintett tagállam a lehető leghamarabb [...] különleges természetvédelmi területté nyilvánítja az érintett területet [...].

(5) Amint egy természeti terület felvételre kerül a (2) bekezdés harmadik albekezdésében említett jegyzékbe, a 6. cikk (2), (3) és (4) bekezdését kell rá alkalmazni.”

9 A 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése előírja:

„Figyelembe véve az adott természeti terület védelmével [helyesen: megőrzésével] kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program [helyesen: projekt] hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program [helyesen: projekt] részeként valószínűleg jelentős hatással lesz [helyesen: részeként jelentős kihatással lehet] arra. A természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseinek értelmében [helyesen: továbbá ha a (4) bekezdés másképp nem rendelkezik,] az

illetékes nemzeti hatóságok csak azután hagyják jóvá az érintett tervet vagy programot [helyesen: projektet], ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.”

10 Ezen irányelv 7. cikke előírja:

„A 4. cikk (1) bekezdése alapján besorolt vagy a 4. cikk (2) bekezdése értelmében annak megfelelően elismert területek tekintetében ezen irányelv alkalmazásának napjától, illetve – amennyiben az későbbi időpontra esik – azon időponttól számítva, amikor a tagállam a [79/409] irányelv értelmében végrehajtja, illetve elismeri a besorolást, a [79/409] irányelv 4. cikke (4) bekezdésének első mondatából eredő kötelezettségek helyébe ezen irányelv 6. cikkének (2), (3) és (4) bekezdéséből eredő kötelezettségek lépnek.”

A szlovák jog

11 Az 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (a természet és a táj védelméről szóló 543/2002 törvény) 13. cikkének (2) bekezdése így rendelkezik:

„A másodlagos védelem alatt álló területeken a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges

[...]

d) kerítés építéséhez valamely település beépíthető közigazgatási területének határain kívül, az erdészeti faiskolák, gyümölcsösök és szőlőskertek kivételével.

[...]”

12 E törvény 82. cikkének (3) bekezdése értelmében:

„[...] [C]sak a kérelmező tekinthető félnek az engedély megadására vagy eltérésre vonatkozó eljárásban, kivéve, ha a törvény másként rendelkezik. [...] Minden olyan, jogi személyiséggel rendelkező egyesület, amely legalább egy éve a természet- és tájvédelmet mozditja elő [...] és írásban közli az eljárásban való részvételét legkésőbb a (7) bekezdésben említett értesítést követő hét napon belül, érdekelt személynek tekintendő.”

13 Az említett rendelkezés módosított, 2011. december 1-je óta hatályos változatában így rendelkezik:

„Az engedély megadása vagy eltérés biztosítása iránti eljárásban ügyféli minőséggel kizárólag [...] a kérelmező rendelkezik, amennyiben a jelen törvény másként nem rendelkezik. [...] Minden olyan, jogi személyiséggel rendelkező egyesület, amelynek fő tevékenysége legalább egy éve a környezetvédelem, [...] és amely előzetesen kérte az eljárásban való részvételét [...] ügyfélnek tekinthető az eljárásban, ha a közigazgatási eljárás kezdetekor, írásban vagy elektronikus úton megerősítette az ügyféli minőséghez fűződő érdekelttségét; a nyilatkozatot az illetékes természetvédelmi hatóságnak azon határidőn belül kell megküldeni, amelyet az adott hatóság erre vonatkozóan kikötött, és az eljárás megnyitására vonatkozó információkkal egyidőben közölt, amennyiben az eljárás sértheti a jelen törvény által védett természet és természetes élőhelyek érdekeit [...].”

- 14 A Správny poriadok (a közigazgatási eljárásról szóló törvénykönyv) 14. cikke az alapjogvita tekintetében alkalmazandó változatában így rendelkezik:

„(1) Az eljárásban ügyfél az a személy, akinek jogára, jogos érdekére vagy kötelezettségére az eljárás irányul, illetve akinek jogát, jogos érdekét vagy kötelezettségét a határozat közvetlenül érintheti; az eljárásban ellenkező bizonyításig az is ügyfél, aki igazolja, hogy a határozat jogát, jogos érdekét vagy kötelezettségét közvetlenül érintheti.

(2) Az eljárásban részt vevő ügyfél az a személy is, akit külön törvény az ügyfél jogállásával ruház fel.”

- 15 A közigazgatási eljárásról szóló törvénykönyv 15a. cikke (2) bekezdésének megfelelően a „részt vevő személynek” joga van ahhoz, hogy tájékoztassák a közigazgatási eljárás megindításáról, hozzáférjen a felek által a közigazgatási eljárás során benyújtott iratokhoz, részt vegyen a tárgyalásokon és helyszíni vizsgálatokon, valamint bizonyítékokat, és olyan adatokat terjesszen elő, amelyek a meghozandó határozat alapjául szolgálhatnak.
- 16 Az Občiansky súdny poriadok (polgári eljárásjogi törvénykönyv) 250b) cikkének (2) és (3) bekezdése az alapeljárásra alkalmazandó változatában így rendelkezik:

„(2) Amennyiben a felperes igazolja, hogy a közigazgatási szerv határozatáról annak ellenére nem értesítették, hogy az eljárásban őt ügyfélnek kell tekinteni, a bíróság megvizsgálja ezen állítás helyállóságát, és elrendeli, hogy a közigazgatási hatóság közölje az ügyféllel a közigazgatási határozatot, valamint szükség esetén azt, hogy függesszék fel annak végrehajtását. A bíróság határozata a közigazgatási hatóságra nézve kötelező. A közlést követően a közigazgatási hatóság megküldi az aktát a bírósághoz a felülvizsgálati kérelem elbírálása céljából. Amennyiben a közigazgatási eljárás keretében a közigazgatási határozat közlésére vonatkozó bírósági határozat végrehajtását követően fellebbezési eljárás indul, erről a közigazgatási hatóság haladéktalanul tájékoztatja a bíróságot.

(3) A bíróság kizárólag akkor jár el a (2) bekezdésben foglaltak szerint, ha a felperessel nem közölt határozat meghozatalának időpontjától számítva nem telt el három év.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 17 2004. április 28-án a Szlovák Köztársaság tájékoztatta az Európai Bizottságot arról, hogy a mintegy 59 000 hektár összterületű Strážovské vrchy területet (Strážov hegy, Szlovákia) a 79/409 irányelv értelmében vett különleges védelmi területek közé sorolták egyes európai jelentőségű madárfajok, köztük a vándorsólyom (*falco peregrinus*) védelmének és szaporodásának biztosítása céljából.
- 18 Továbbá a 92/43/EGK tanácsi irányelv értelmében az alpesi bioföldrajzi régió közösségi jelentőségű természeti területeit tartalmazó, első alkalommal frissített jegyzék elfogadásáról szóló, 2008. január 25-i 2008/218/EK bizottsági határozattal (HL 2008. L 77., 106. o.) az említett terület egy, mintegy 29 000 hektárnyi részét felvették a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékébe.
- 19 2008. november 18-án a trencsényi körzeti hatóság tájékoztatta az LZ-t, hogy megindult a Biely potok a.s. által benyújtott, a Strážovské vrchy védett terület parcelláin található szarvasrezervátum bővítését célzó körülkerítési projektre vonatkozó engedély iránti kérelemmel kapcsolatos közigazgatási eljárás.
- 20 Ezt követően az LZ e hatósághoz fordult, amely megküldte számára a szóbeli eljárás jegyzőkönyvét, valamint a kért engedély megadásáról szóló határozat előkészítő dokumentumait.

- 21 E tényezők fényében az LZ a közigazgatási eljárás felfüggesztését kérte olyan tényezőkre hivatkozva, amelyek kizárják az engedély megadását. Az LZ e tekintetben a Štátna ochrana prírody – Správa CHKO (országos természetvédelmi hivatal – természetvédelmi területi szolgálat, Szlovákia) 2008. december 3-án előterjesztett észrevételeiben foglalt bizonyos tényezőkre alapozta álláspontját.
- 22 A trencsényi körzeti hatóság 2009. április 23-i határozatával elutasította az LZ arra irányuló kérelmét, hogy ismerjék el számára a közigazgatási engedélyezési eljárásban részt vevő ügyfél minőséget, mivel az alkalmazandó jogszabályok az olyan, jogi személyiséggel rendelkező egyesületek számára, mint amilyen az LZ, csak az „érdekelt személy” minőséget ismerik el, az „eljárásban részt vevő ügyfél” minőséget nem.
- 23 A Krajský úrad životného prostredia v Trenčíne (regionális környezetvédelmi hatóság, Trencsén, Szlovákia), 2009. június 1-jei, 2009. június 10-én jogerőre emelkedett határozatával az LZ által e határozattal szemben közigazgatási jogorvoslat iránt benyújtott kérelmet ugyanezen okból elutasította (a továbbiakban a két határozat együttesen: az alapügy tárgyát képező határozatok).
- 24 A trencsényi körzeti hatóság 2009. június 10-i, 2009. június 19-én jogerőre emelkedett határozatával megadta a Biely potok által kért engedélyt.
- 25 2009. június 11-én az LZ keresetet nyújtott be az alapügy tárgyát képező határozatok ellen a Krajský súd v Trenčíne (trencsényi regionális bíróság, Szlovákia) előtt az iránt, hogy különösen az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdése alapján ismerjék el számára a közigazgatási eljárásban részt vevő ügyfél minőséget.
- 26 E bíróság, miután a Bíróság 2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet (C-240/09, EU:C:2011:125) meghozataláig felfüggesztette az eljárást, 2011. augusztus 23-i határozatával – különösen az említett ítélet alapján – megsemmisítette az alapügy tárgyát képező határozatokat.
- 27 2012. január 26-i határozatával a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága, Szlovákia) hatályon kívül helyezte a Krajský súd v Trenčíne (trencsényi regionális bíróság) 2011. augusztus 23-i határozatát, és az ügyet visszautalta e bíróság elé.
- 28 Az említett, 2012. január 26-i határozatból kitűnik egyrészt, hogy a szlovák polgári eljárásjogi rendelkezések értelmében a közigazgatási eljárás jogerős érdemi befejezését követően, amelyre a jelen ügyben a trencsényi körzeti hatóság engedély iránti kérelemnek helyt adó, 2009. június 10-i határozatával került sor, a közigazgatási eljárásban részt vevő ügyfél minőségét megtagadó határozatot már nem kell önálló bírósági felülvizsgálatnak alávetni, mivel az e minőségből eredő eljárási jogosultságok csak abban az esetben gyakorolhatók, ha az eljárás még mindig folyamatban van, és azokat az említett minőséget igénylő személy már nem érvényesítheti azt követően, hogy ez az eljárás érdemben jogerősen lezárult.
- 29 Másrészt, jóllehet ilyen helyzetben az e minőség elismerésére vonatkozó bírósági eljárást le kell zárni, az érdekelt személyt értesíteni kell arról a lehetőségről, hogy az eljárásban részt vevő ügyfél minőséget a polgári eljárásjogi törvénykönyv 250b) cikkének (2) bekezdése értelmében igényelheti kereset útján arra való hivatkozással, hogy az ügyféli minőséget megtagadták tőle, de ilyen kereset az e törvénykönyv 250b) cikkének (3) bekezdésében előírt hároméves törvényi határidőn belül indítható.
- 30 A Krajský súd v Trenčíne (trencsényi regionális bíróság) 2012. szeptember 12-i határozatával másodszor is megsemmisítette az alapügy tárgyát képező határozatokat.

- 31 E bíróság szerint a trencsényi körzeti hatóság 2009. június 10-i, engedélyt megadó határozatát idő előtt hozta, mivel a közigazgatási engedélyezési eljárás idején a felperes ügyféli jogállása e közigazgatási eljárásban való fennállásának vagy hiányának megállapítására irányuló eljárás még nem zárult le jogerősen. E bíróság álláspontja szerint az említett eljárás jogerős befejezéséig az engedélyezési eljárást fel kellett volna függeszteni.
- 32 2013. február 28-i határozatával a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága) hatályon kívül helyezte, lényegében a 2012. január 26-i határozatában foglaltakkal azonos indokok alapján, a Krajský súd v Trenčíne (trencsényi regionális bíróság) 2012. szeptember 12-i határozatát.
- 33 2013. november 23-i határozatával a Krajský súd v Trenčíne (trencsényi regionális bíróság) elutasította az LZ által az eljárásban részt vevő ügyfél minőségének elismerése iránt benyújtott kérelmet, és úgy ítélte meg, hogy nem kell őt értesíteni arról a lehetőségről, hogy az eljárásban részt vevő ügyfél minőséget a polgári eljárásjogi törvénykönyv 250b) cikkének (2) bekezdése alapján igényelheti kereset útján, arra való hivatkozással, hogy az ügyféli minőséget megtagadták tőle, mivel időközben az e törvénykönyv 250b) cikkének (3) bekezdésében előírt három éves határidő letelt.
- 34 A kérdést előterjesztő bíróság, amely előtt az LZ megtámadta ezen, 2013. november 23-i határozatot, úgy ítéli meg, hogy figyelemmel a 2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítéletre (C-240/09, EU:C:2011:125), lényegében az a kérdés merül fel, hogy egy, az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben, amely a jogalanyok uniós jogból, közelebbről a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdéséből eredő jogait érinti, a Charta 47. cikke által biztosított hatékony bírói védelemhez való alapvető jogot, továbbá a környezet magas szintű védelmének biztosítására irányuló, ezen irányelv, valamint az Aarhusi Egyezmény 9. cikke által egyaránt követett célkitűzést tiszteletben tartották-e.
- 35 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint tekinthető úgy, hogy a nemzeti eljárási jogot akként kell értelmezni, hogy egy olyan helyzetben, mint amely az alapjogvitában szerepel, az engedélyezési közigazgatási eljárás nem folytatható, következésképpen nem is zárható le jogerősen addig, amíg az ezen közigazgatási eljárásban részt vevő ügyfél minőség elismerésére irányuló kérelemmel kapcsolatban nem születik jogerős bírósági határozat.
- 36 Egy ilyen helyzetben ugyanis az engedélyezési közigazgatási eljárás folytatása ellentétesnek bizonyulhat a kontradiktórius eljárás elvével, amennyiben kizárólag az engedély kérelmezője vesz részt ügyfélként ebben az eljárásban, és amennyiben nem zárható ki, hogy az eljárásban olyan környezetvédelmi szervezetek részvételének hiányában, mint az LZ, nem hivatkoznak a környezetvédelmet célzó érvekre, és nem is vesznek ilyeneket számításba, miáltal az ilyen eljárás alapvető célkitűzése, nevezetesen a környezet magas szintű védelmének biztosítása, nem valósul meg.
- 37 Ezzel ellentétesen úgy is lehetne tekinteni, hogy az engedélyezési közigazgatási eljárás folytatása, még akkor is, ha az eljárásban részt vevő ügyfél minőség elismerése iránti kérelemre vonatkozó bírósági eljárás még folyamatban van, az említett engedély iránti kérelem különösen gyors elbírálását teszi lehetővé. Ha e közigazgatási eljárást csak azt követően lehetne folytatni, hogy jogerős döntést hoztak az e minőség elismerésére vonatkozó bírósági keresetek tárgyában, az engedély kérelmezője kifogásolhatná a tisztességtelen bánásmódot a közigazgatási szervek részéről.
- 38 Ilyen körülmények között a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága, Szlovákia) felfüggesztette az eljárást, és a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„Biztosítható-e szabályszerűen a Charta 47. cikke szerinti hatékony jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való jog az Európai Unió által elsősorban a 92/43 irányelvvel megállapított feltételek mellett megalkotott, magas színvonalú környezetvédelemhez való jog, közelebbről a nyilvánosság olyan projektekre vonatkozó véleménye beszerzésének az elősegítéséhez való jog feltételezett megsértése

esetén, amely valószínűleg jelentős hatással lehet a Natura 2000 elnevezésű európai ökológiai hálózatba tartozó különleges természetmegőrzési területekre, valamint biztosíthatóak-e szabályszerűen a felperes mint nemzeti szinten létrehozott, környezetvédelemmel foglalkozó nonprofit egyesület által az Aarhusi Egyezmény 9. cikke alapján és a Bíróság 2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítéletében (C-240/09, EU:C:2011:125) megjelölt keretek között érvényesített jogok akkor is, ha a nemzeti bíróság olyan határozat felülvizsgálatára vonatkozó jogvitában szünteti meg a bírósági vizsgálatot, amely közigazgatási engedélyezési eljárásban – csakúgy, mint az alapügyben – megtagadja az ügyfél jogállását az egyesülettől, és felhívja az egyesületet arra, hogy arra hivatkozással indítson keresetet, hogy az említett közigazgatási eljárásban való részvételét megtagadták?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 39 A kérdést előterjesztő bíróság kérdésével lényegében arra keres választ, hogy a Charta 47. cikkét, összefüggésben az Aarhusi Egyezmény 9. cikkével, akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes egy, az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben a nemzeti eljárásjogi szabályok olyan értelmezése, amely szerint az olyan határozat ellen benyújtott keresetet, amely egy környezetvédelmi szervezettől megtagadja a 92/43 irányelv értelmében egy védett területen megvalósítandó projekt engedélyezésére vonatkozó közigazgatási eljárásban részt vevő ügyfél minőséget, nem szükséges elbírálni ezen eljárás tartama alatt, amely jogerősen lezárulhat azt megelőzően, hogy meghoznák az ügyféli minőségre vonatkozó jogerős bírósági határozatot, és azt automatikusan elutasítják, amint e projektet engedélyezték, miáltal e szervezet arra kényszerülhet, hogy más típusú keresetet nyújtson be e minőség elismerése céljából, és bírósági felülvizsgálatnak vesse alá azt, hogy az illetékes nemzeti hatóságok betartják-e az ezen irányelv 6. cikkének (3) bekezdéséből eredő kötelezettségeiket.
- 40 Az alapügyben az LZ környezetvédelmi szervezet azért igényli bírósági úton az engedélyezési közigazgatási eljárásban részt vevő fél minőséget, hogy bírósági kereset keretében hivatkozhatson a környezetvédelem területén az uniós jogból eredő jogaira, mivel e szervezet úgy ítéli meg, hogy az érintett, a 92/43 irányelv értelmében különleges védelmi területként vagy közösségi jelentőségű természeti területként védett területen megvalósítandó projekt engedélyezésére vonatkozó határozatot a nemzeti hatóságok az említett irányelv 6. cikkének (3) bekezdéséből eredő kötelezettségeik megsértésével hozták.
- 41 E tekintetben a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból kitűnik, hogy az alkalmazandó nemzeti eljárásjogi szabályok értelmében egy olyan környezetvédelmi szervezet, mint az LZ, valamely határozatot, amely ellentétes lehet a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdésével, kizárólag akkor vitathat bírósági úton, például egy későbbi engedélyezésre vonatkozó határozat ellen irányuló kereset keretében, ha e szervezet számára korábban formálisan elismerik az érintett eljárásban, a jelen esetben egy védett területen megvalósítandó projekt engedélyezésének eljárásában, részt vevő ügyfél minőségét.
- 42 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében a terv vagy projekt által az érintett területre gyakorolt hatások megfelelő vizsgálata azt jelenti, hogy annak engedélyezése előtt az adott területre vonatkozó legújabb tudományos ismeretekre figyelemmel meg kell határozni a terv vagy projekt minden olyan részletét, amely önmagában, illetve más tervvel vagy projekttel együtt kihatással lehet az e terület védelmével kapcsolatos célkitűzésekre. Az illetékes nemzeti hatóságok csak akkor engedélyezhetnek valamely tevékenységet a védett területen, ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem jár az említett terület épségét veszélyeztető káros hatásokkal. Ez az eset akkor áll fenn, ha tudományos szempontok alapján nem marad semmilyen észszerű kétség a tekintetben, hogy ilyen hatások nem következnek be (lásd ebben az értelemben különösen: 2011. november 24-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-404/09, EU:C:2011:768, 99. pont; 2016. január 14-i Grüne Liga Sachsen és társai ítélet, C-399/14, EU:C:2016:10, 49. és 50. pont).

- 43 A 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése tehát annak, az ezen irányelv alapján elfogadott intézkedések által követett célkitűzésnek a megvalósításához járul hozzá, amely ezen irányelv 2. cikkének (2) bekezdése értelmében az uniós érdekeltségű természetes élőhelyek, valamint vadon élő állat- és növényfajok kedvező védeltségi helyzetének fenntartására, illetve helyreállítására, illetve ugyanezen irányelv általánosabb céljának megvalósításához, amely az irányelv értelmében védett területek tekintetében magas szintű környezetvédelem biztosítására irányul.
- 44 Márpedig az irányelvnek az EUMSZ 288. cikk által elismert kötelező erejével összeegyeztethetetlen lenne annak elvi kizárása, hogy az érintett személyek az irányelvben előírt kötelezettségre hivatkozhatnak. A 92/43 irányelv hatékony érvényesülése, valamint a jelen ítélet előző pontjában felidézett célja megköveteli, hogy a magánszemélyek ezen irányelvre hivatkozhatnak a bíróság előtt, a nemzeti bíróságok pedig figyelembe vehessék ezen irányelvet az uniós jog részeként különösen annak ellenőrzése érdekében, hogy a nemzeti hatóság, amely valamely tervre vagy projektre vonatkozó engedélyt adott ki, teljesítette-e az említett irányelv 6. cikkének (3) bekezdéséből eredő, a jelen ítélet 42. pontjában felidézett kötelezettségeit, és ennek során az e rendelkezés által az illetékes nemzeti hatóságokra ruházott mérlegelési mozgástér keretein belül maradt-e (lásd ebben az értelemben: 2004. szeptember 7-i Waddenvereniging és Vogelbeschermingsvereniging ítélet, C-127/02, EU:C:2004:482, 66. és 69. pont).
- 45 Ezenkívül a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése azt írja elő, hogy az illetékes nemzeti hatóságoknak az e rendelkezéssel érintett projekt vagy terv jóváhagyását megelőzően, adott esetben, ki kell kérniük a lakosság véleményét is. Az említett rendelkezést az uniós jogrend szerves részét képező Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben kell értelmezni.
- 46 Ezen utóbbi rendelkezés azt írja elő, hogy az Aarhusi Egyezménynek a nyilvánosságnak egyes tevékenységekkel kapcsolatban a döntéshozatalban való részvételére vonatkozó 6. cikkének rendelkezéseit kell alkalmazni olyan döntések elfogadása esetében is, amelyek tárgya nem tartozik az I. mellékletben felsorolt tevékenységek közé, de jelentős hatással lehetnek a környezetre. Amint az e 6. cikk (3), (4) és (7) bekezdéséből következik, e cikk jogot biztosít a nyilvánosság számára „a környezeti döntéshozatali folyamatban való hatékony részvételre”, hogy „írásban, vagy amikor szükségesnek látszik, közmeghallgatás formájában előterjesszék megjegyzéseiket, információikat, elemzéseiket vagy véleményüket, melyeket a javasolt tevékenységgel kapcsolatosan fontosnak tartanak” E részvételnek az eljárás „korai fázisában” kell megkezdődnie, „amikor az összes választási lehetőség még nyitott, és hatékony társadalmi részvétel valósulhat meg”.
- 47 Az alapügyben az LZ, amely vitathatatlanul teljesíti az Aarhusi Egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében kimondott feltételeket, amelyek alapján az e rendelkezés értelmében vett „érintett közönség” körébe tartozik, egyben az ezen egyezmény 6. cikkének rendelkezési értelmében vett „nyilvánosság” tágabb fogalma alá is tartozik. Ezenkívül, jóllehet – amint azt a főtanácsnok megállapította indítványának 65. pontjában – egy védett terület körülkerítésére vonatkozó, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló projekt nem tartozik az Aarhusi Egyezmény I. mellékletében felsorolt tevékenységek körébe, az, hogy az illetékes nemzeti hatóságok úgy döntöttek, hogy e projektre vonatkozóan engedélyezési eljárást indítanak a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alapján, mindazonáltal arra enged következtetni, hogy e hatóságok szükségesnek tartották annak értékelését, hogy az említett projekt az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében jelentős hatással lehet-e a környezetre.
- 48 Ezen utóbbi rendelkezés nyilvánvalóan azt pontosítja, hogy az Aarhusi Egyezmény 6. cikkének alkalmazását az érintett szerződő fél belső joga szabályozza. E pontosítást mindazonáltal akként kell értelmezni, hogy az kizárólag a nyilvánosság e 6. cikk által említett részvételének módjaira vonatkozik, anélkül hogy kétségbe vonná azon részvételi jogot, amelyet az említett cikk az olyan környezetvédelmi szervezetekre ruház, mint amilyen az LZ.

- 49 Ebből az következik, hogy egy olyan környezetvédelmi szervezet, amely az LZ-hez hasonlóan teljesíti az Aarhusi Egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében kimondott követelményeket, a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alapján, együttesen értelmezve ezen egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjával, jogot szerez arra, hogy a jelen ítélet 46. pontjában kifejtettek értelmében részt vegyen olyan terv vagy projekt engedélyezésére vonatkozó döntéshozatali eljárásban, amely jelentős hatással lehet a környezetre, amennyiben ezen eljárás keretében az említett irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében említett határozatok egyikét fogadják el.
- 50 Ezt követően emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében előírt együttműködés elvének értelmében a tagállamok bíróságainak feladata a jogalanyok számára az uniós jogból eredő jogok bírói védelmének a biztosítása. Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése ezenfelül előírja, hogy a tagállamok megeremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony bírói jogvédelem biztosításához szükségesek (2014. november 19-i ClientEarth-ítélet, C-404/13, EU:C:2014:2382, 52. pont). A 92/43 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének keretében hozott közigazgatási határozatok tekintetében e kötelezettség következik továbbá a Charta 47. cikkéből.
- 51 A tagállamok eljárását illetően a Charta e cikkének alkalmazási körét ugyanis a Charta 51. cikkének (1) bekezdése határozza meg, amelynek értelmében a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre, és ez a rendelkezés megerősíti a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatát, amely szerint az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi helyzetre alkalmazni kell, az ilyen helyzeteken kívül azonban nem (lásd különösen: 2016. június 30-i Toma és Biroul Executorului Judecătorească Horațiu-Vasile Cruduleci ítélet, C-205/15, EU:C:2016:499, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 52 Márpedig, amikor egy tagállam a környezetvédelmi szervezetek 92/43 irányelv 6. cikkének az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjával együttesen értelmezett (3) bekezdéséből eredő jogaik gyakorlására vonatkozó keresetekre alkalmazandó eljárásjogi szabályokat határoz meg, annak érdekében, hogy az illetékes nemzeti hatóságok határozatait ellenőrizze az e rendelkezésekből eredő kötelezettségeik fényében, e tagállam az említett rendelkezésekből eredő kötelezettségeket teljesít, tehát úgy kell őt tekinteni, hogy a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében az Unió jogát hajtja végre.
- 53 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az előzetes döntéshozatal iránti kérelem megválaszolására, amennyiben az a Charta 47. cikkére vonatkozik.
- 54 Az említett 47. cikkben említett hatékony jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja többek között a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jogot.
- 55 Az említett hatékony jogorvoslathoz való joggal kapcsolatban meg kell állapítani, hogy az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdése kizárólag akkor biztosít jogorvoslathoz való jogot az olyan környezetvédelmi szervezeteknek, amelyek az LZ-hez hasonlóan, teljesítik az említett egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében foglalt követelményeket, ha a jogorvoslat az említett 9. cikk (2) bekezdésének hatálya alá tartozó határozat ellen irányul.
- 56 Márpedig az illetékes nemzeti hatóságok által a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése keretében hozott határozatok, függetlenül attól, hogy az engedélyezési eljárásban való részvétel iránti kérelemre, valamely terv vagy projekt védett területre gyakorolt hatásai környezeti vizsgálata szükségességének értékelésére vagy pedig az ilyen vizsgálatból e projekt vagy terv által az ilyen terület egészére gyakorolt hatások tekintetében levont következtetések helytálló jellegére vonatkoznak-e, és attól, hogy önállóak-e, vagy az engedélyt megadó határozat részét képezik-e, olyan határozatok, amelyek az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartoznak.

- 57 Ugyanis, amint azt a főtanácsnok lényegében megállapította indítványának 80. pontjában, a nemzeti hatóságok által hozott, a 92/43 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozó olyan határozatokra, amelyek nem az Aarhusi Egyezmény I. mellékletében felsorolt tevékenységre vonatkoznak, az említett egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja vonatkozik, tehát ugyanezen egyezmény 9. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartoznak, amennyiben e határozatok azt teszik szükségessé, hogy az illetékes hatóságok a tevékenység bármiféle engedélyezését megelőzően értékeljék, hogy az, az adott ügy körülményei között, jelentős hatással lehet-e a környezetre.
- 58 Márpedig az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdéséből az következik, hogy e rendelkezés azt a mérlegelési mozgásteret határolja körül, amellyel a tagállamok rendelkeznek az ott említett jogorvoslatok módjainak meghatározása során, amennyiben célja az, hogy az érintett nyilvánosság számára, amely magában foglalja az ezen egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében előírt követelményeknek megfelelő környezetvédelmi szervezeteket is, „széles körű, igazságszolgáltatáshoz való jogot” biztosítson (lásd analógia útján: a 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2003. L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított, az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv (HL 1985. L 175., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248. o., a továbbiakban: 85/337 irányelv) 10a. cikke tekintetében, amely szinte változatlanul átveszi az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdését: 2015. április 16-i Gruber-ítélet, C-570/13, EU:C:2015:231, 39. pont).
- 59 Következésképpen az e szervezetek számára lehetővé kell tenni, hogy a bíróság előtt hivatkozni tudjanak az uniós környezetvédelmi jogot végrehajtó nemzeti jogi szabályokra, valamint a közvetlenül hatályos uniós környezetvédelmi jogi szabályokra (lásd analógia útján, a 85/337 irányelv 10a. cikke tekintetében: 2015. október 15-i Bizottság kontra Németország ítélet, C-137/14, EU:C:2015:683, 92. pont).
- 60 Azon jogok sorában, amelyekre egy ilyen nem kormányzati szervezetnek hivatkozni kell tudnia az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdésében említett kereset keretében, szerepelnek a 92/43 irányelv 6. cikkéből következő nemzeti jogi szabályok (lásd analógia útján, a 85/337 irányelv 10a. cikke tekintetében: 2011. május 12-i Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen ítélet, C-115/09, EU:C:2011:289, 49. és 58. pont).
- 61 Tehát egy ilyen szervezet számára biztosítani kell, hogy vitathassa ilyen jogorvoslat keretében nem csak az arra vonatkozó határozatot, hogy nem végzik el az adott terv vagy projekt érintett területre gyakorolt hatásainak megfelelő vizsgálatát, de adott esetben magát az elvégzett vizsgálatot is, annak szabálytalan jellege folytán (lásd analógia útján, a 85/337 irányelv 10a. cikke tekintetében: 2013. november 7-i Gemeinde Altrip és társai ítélet, C-72/12, EU:C:2013:712, 37. pont).
- 62 Ezenkívül meg kell jegyezni, hogy az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (4) bekezdése megköveteli, hogy az annak 9. cikkének (2) bekezdésében említett eljárások „elégleges és hatékony” jogorvoslatot biztosítsanak.
- 63 Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság kérdésének megválaszolásához azt kel megvizsgálni, hogy a Charta 47. cikkével, együttesen értelmezve az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) és (4) bekezdésével, ellentétes-e az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben a nemzeti eljárásjogi szabályok olyan értelmezése, amelyből az következik, hogy egy olyan bírósági keresetet, amelyet az ezen egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében előírt követelményeknek megfelelő környezetvédelmi szervezet nyújt be egy olyan határozat ellen, amely megtagadja tőle valamely, a 92/43 irányelv értelmében védett területen megvalósítandó projekt engedélyezési közigazgatási eljárásában részt vevő ügyfél minőséget, nem szükséges elbírálni ezen eljárás tartama alatt, amely jogerősen lezárulhat azt megelőzően, hogy meghoznák az ügyféli minőségre vonatkozó jogerős bírósági határozatot, és azt automatikusan elutasítják, amint e projektet engedélyezték, miáltal e szervezet arra kényszerülhet,

hogy más típusú keresetet nyújtson be e minőség elismerése céljából, és bírósági felülvizsgálatnak vesse alá azt, hogy az illetékes nemzeti hatóságok betartják-e az ezen irányelv 6. cikkének (3) bekezdéséből eredő kötelezettségeiket.

- 64 Jóllehet vitathatatlan, hogy e vizsgálat főszabály szerint kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság feladata, a Bíróság hatáskörébe tartozik az, hogy az uniós jog rendelkezéseiből levezesse azokat a szempontokat, amelyeket e bíróságnak alkalmaznia lehet vagy kell e vizsgálat keretében. Továbbá nincs semmi akadálya, hogy egy nemzeti bíróság arra kérje a Bíróságot, hogy az említett rendelkezések adott esetben történő alkalmazásának tárgyában foglaljon állást, azzal a feltétellel mindazonáltal, hogy az ehhez szükséges tényeket – a rendelkezésre álló ügyiratok egészének fényében – e nemzeti bíróság állapítja meg és értékeli (lásd ebben az értelemben: 2015. december 3-i Banif Plus Bank ítélet, C-312/14, EU:C:2015:794, 51. és 52. pont).
- 65 E pontosítást követően emlékeztetni kell arra, hogy bár ilyen tárgyú uniós szabályozás hiányában minden tagállam belső jogrendjének feladata meghatározni az azon jogorvoslati kérelmekre vonatkozó eljárási szabályokat, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyokat uniós jog alapján megillető jogok védelmét, mindazonáltal minden egyes esetben a tagállamok felelőssége e jogok hatékony védelmének biztosítása, különösen a Charta 47. cikkében szereplő hatékony jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való jog tiszteletben tartásának biztosítása (lásd ebben az értelemben: 2011. március 8-i Lesoochranárske zoskupenie ítélet, C-240/09, EU:C:2011:125, 47. pont; 2016. szeptember 15-i Star Storage és társai ítélet, C-439/14 és C-488/14, EU:C:2016:688, 46. pont).
- 66 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése előzetes ellenőrzési eljárást vezet be, amely szigorú engedélyezési kritériumon alapul, amely magában foglalva az elővigyázatosság elvét, hatékony módon hozzájárul ahhoz, hogy elkerülhetők legyenek az előirányzott terv vagy projekt következtében fellépő, a védett természeti terület épségét veszélyeztető káros hatások, mivel kötelezi az illetékes nemzeti hatóságokat az adott terv vagy projekt engedélyezésének megtagadására, amennyiben bizonytalanságok merülnek azzal kapcsolatban, hogy e tervek vagy projektek nem lehetnek-e káros hatással e területek épségére (lásd ebben az értelemben különösen: 2004. szeptember 7-i Waddenvereniging és Vogelbeschermingsvereniging ítélet, C-127/02, EU:C:2004:482, 57. és 58. pont; 2016. január 14-i Grüne Liga Sachsen és társai ítélet, C-399/14, EU:C:2016:10, 48. pont).
- 67 Mindazonáltal, jóllehet az alapügyben nem vitatott, hogy az LZ bizonyos mértékben részt vehetett az engedélyezési eljárásban „érdekelt személyi” minőségben, ami lehetővé tette a számára egyebekben azt, hogy a környezeti hatóság által előterjesztett észrevételek fényében azt alátámasztó érvekre hivatkozzon, hogy az alapügy tárgyát képező projekt veszélyeztetheti a védett terület épségét, ez a minőség nem egyenértékű az „eljárásban részt vevő ügyfél” minőséggel.
- 68 Ilyen körülmények között a nemzeti eljárási jog LZ által vitatott értelmezése, amely szerint egy, engedélyezési eljárás ügyféli minőségét megtagadó közigazgatási határozattal szemben benyújtott keresetet nem kell szükségszerűen elbírálni az említett eljárás tartama alatt, és azt hivatalból elutasítják, amint a kért engedélyt megadják, nem teszi lehetővé egy, az LZ-hez hasonló szervezet számára a nyilvánosság részvételi jogához kapcsolódó egyes jogkörök hatékony bírói védelmének biztosítását az Aarhusi Egyezmény 6. cikke értelmében, amint azt a jelen ítélet 46. pontja pontosította.
- 69 Tehát a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból kitűnik, hogy amennyiben az „eljárásban részt vevő ügyfél” minőséget elismerték volna az LZ számára, ez lehetővé tette volna a számára, hogy aktívabban részt vegyen a döntéshozatali eljárásban, jobban és megfelelőbb módon kifejtette volna a védett terület épségére a tervezett projekt által gyakorolt káros hatások kockázatára vonatkozó érveit, amelyeket az illetékes hatóságoknak egyébiránt e projekt engedélyezését és megvalósítását megelőzően figyelembe kellett volna venniük.

- 70 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság egyébként megállapította, hogy amennyiben az engedély kérelmezője az eljárásban teljes joggal részt vevő ügyfél, nem zárható ki, hogy amennyiben a közigazgatási eljárásban nem vesz részt ügyféli minőségben egy olyan környezetvédelmi szervezet, mint amilyen az LZ, környezetvédelemre vonatkozó érveket nem terjesztenek elő és nem is vesznek figyelembe, miáltal a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése szerinti eljárás alapvető célkitűzése, vagyis a környezet magas szintű védelmének biztosítása, nem valósul meg.
- 71 Egyébiránt meg kell jegyezni, hogy az az „érdekelt személyi” minőség, amelyet az alapügyben elismertek az LZ számára, nem elegendő ahhoz, hogy kereset keretében hivatkozhatson az engedélyező határozat jogszerűségének vitatását célzó érveire, mivel ilyen kereset benyújtásához az szükséges, hogy az adott személy „az eljárásban részt vevő ügyfél” minőséggel rendelkezzen.
- 72 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a nemzeti eljárási jog LZ által vitatott értelmezése, amely szerint egy engedélyezési eljárásban részt vevő ügyfél minőséget megtagadó közigazgatási határozat ellen irányuló kereset benyújtása nem akadályozza annak, hogy ezen eljárást jogerősen lezárják, és a keresetet hivatalból minden körülmény között elutasítják, amint kiadják az érintett engedélyt, a környezetre vonatkozó határozatokkal szembeni jogorvoslat tekintetében biztosítandó széles körű, igazságszolgáltatáshoz való jog biztosítása céljának fényében nem alkalmas azon jogok hatékony bírói védelmének garantálására, amelyek valamely környezetvédelmi szervezet számára a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdéséből, az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezve, erednek az ugyanezen irányelv értelmében védett területek épsége konkrét sérelmének megelőzése érdekében.
- 73 A fentiek fényében az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a Charta 47. cikkét, amely összefüggésben az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) és (4) bekezdésével, az ezen egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében előírt követelményeket teljesítő környezetvédelmi szervezetek uniós jogból, a jelen esetben a 92/43 irányelv 6. cikkének ezen egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett (3) bekezdéséből, eredő jogainak hatékony bírói jogvédelmét biztosítja olyan feltételekkel, amelyek az igazságszolgáltatáshoz való széles körű hozzáférést biztosítanak, akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes egy, az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben a nemzeti eljárási szabályok olyan értelmezése, amely szerint az olyan határozat ellen benyújtott keresetet, amely egy ilyen szervezettől megtagadja az ezen irányelv értelmében egy védett területen megvalósítandó projekt engedélyezésére vonatkozó közigazgatási eljárásban részt vevő ügyfél minőséget, nem szükséges elbírálni ezen eljárás tartama alatt, amely jogerősen lezárulhat azt megelőzően, hogy meghoznák az ügyféli minőségre vonatkozó jogerős bírósági határozatot, és azt automatikusan elutasítják, amint e projektet engedélyezték, miáltal e szervezet arra kényszerülhet, hogy más típusú keresetet nyújtson be e minőség elismerése céljából, és bírósági felülvizsgálatnak vesse alá azt, hogy az illetékes nemzeti hatóságok betartják-e az ezen irányelv 6. cikkének (3) bekezdéséből eredő kötelezettségeiket.

A költségekről

- 74 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkét, amely, összefüggésben az Aarhusban 1998. június 25-én aláírt és az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal jóváhagyott, a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog

biztosításáról szóló egyezmény 9. cikkének (2) és (4) bekezdésével, az ezen egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében előírt követelményeket teljesítő környezetvédelmi szervezetek uniós jogból, a jelen esetben a 2006. november 20-i 2006/105/EK tanácsi irányelvvel módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének ezen egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett (3) bekezdéséből, eredő jogainak hatékony bírói jogvédelmét biztosítja olyan feltételekkel, amelyek az igazságszolgáltatáshoz való széles körű hozzáférést biztosítanak, akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes egy, az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben a nemzeti eljárásjogi szabályok olyan értelmezése, amely szerint az olyan határozat ellen benyújtott keresetet, amely egy ilyen szervezettől megtagadja a 2006/105 irányelvvel módosított 92/43 irányelv értelmében egy védett területen megvalósítandó projekt engedélyezésére vonatkozó közigazgatási eljárásban részt vevő ügyfél minőséget, nem szükséges elbírálni ezen eljárás tartama alatt, amely jogerősen lezárulhat azt megelőzően, hogy meghoznák az ügyféli minőségre vonatkozó jogerős bírósági határozatot, és azt automatikusan elutasítják, amint e projektet engedélyezték, miáltal e szervezet arra kényszerülhet, hogy más típusú keresetet nyújtson be e minőség elismerése céljából, és bírósági felülvizsgálatnak vesse alá azt, hogy az illetékes nemzeti hatóságok betartják-e az ezen irányelv 6. cikkének (3) bekezdéséből eredő kötelezettségeiket.

Aláírások